

Evaluatie beheersing Eikenprosessierups (EPR) in de gemeente Staphorst

Op zoek naar balans

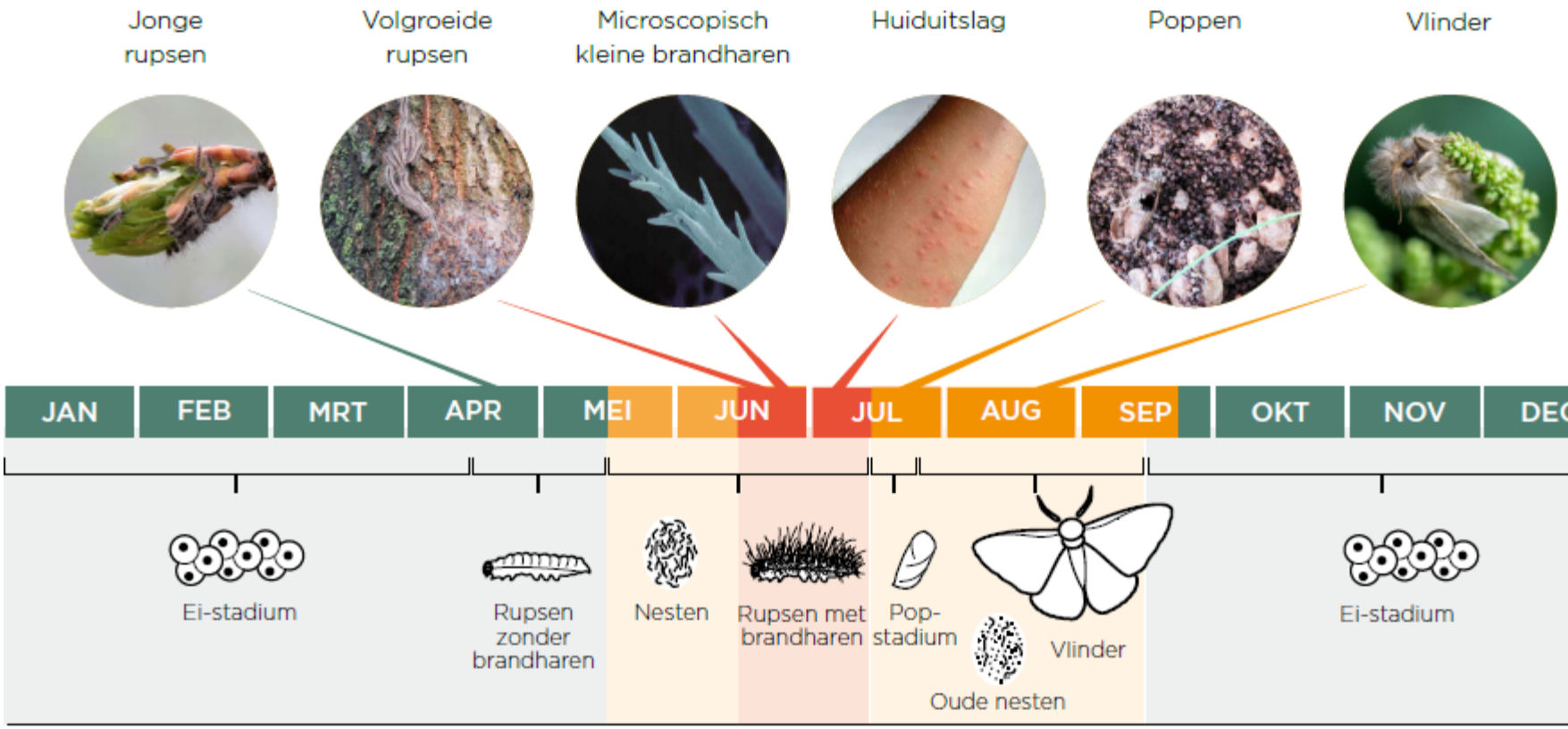
gemeente Staphorst

Beheersing EPR, de route naar de balans

- EPR Wat is dat?
- Beheersing Eikenprocessierups, organisatie
- Aanpak beheersing 2022
- Resultaat en Evaluatie 2022
- Advies
- Aanpak 2023

Eikenprocessierups
Wat is dat?

JAARCYCLUS EIKENPROCESSIERUPS

BEPERKTE OVERLAST:
Brandharen in oude nesten (5-7j).

OVERLAST:
Brandharen in nieuwe nesten

VEEL OVERLAST:
Brandharen van rups.

Eikenprocessierups
Wat is dat?

Ecologie ontwikkelcyclus

Beheersing Eikenprocessierups; Doel 2022

Beheersbare populatie

Acceptabele gezondheidsrisico's

Op naar balans!

Beheersing Eikenprocessierups; organisatie 2022

Draaiboek

- Plan van aanpak
- Communicatie (strategie)
- Planning
- Vastleggen gegevens (GIS)
- Omgang met meldingen
- Evaluatie; strategie bepalen opvolgend jaar

Beheersing Eikenprocessierups; organisatie 2022

Kennis

- Kenniscentrum eikenprocessierups https://processierups.nu
- Provincie Overijssel werkgroep
- Aannemer
  - Evaluatie rapportage
  - Werkplan

Aanpak beheersing EPR
Communicatie 2022

Bewoners

Nieuws en persberichten

- Gekoppeld aan jaarcyclus en acties

Informatie op de site

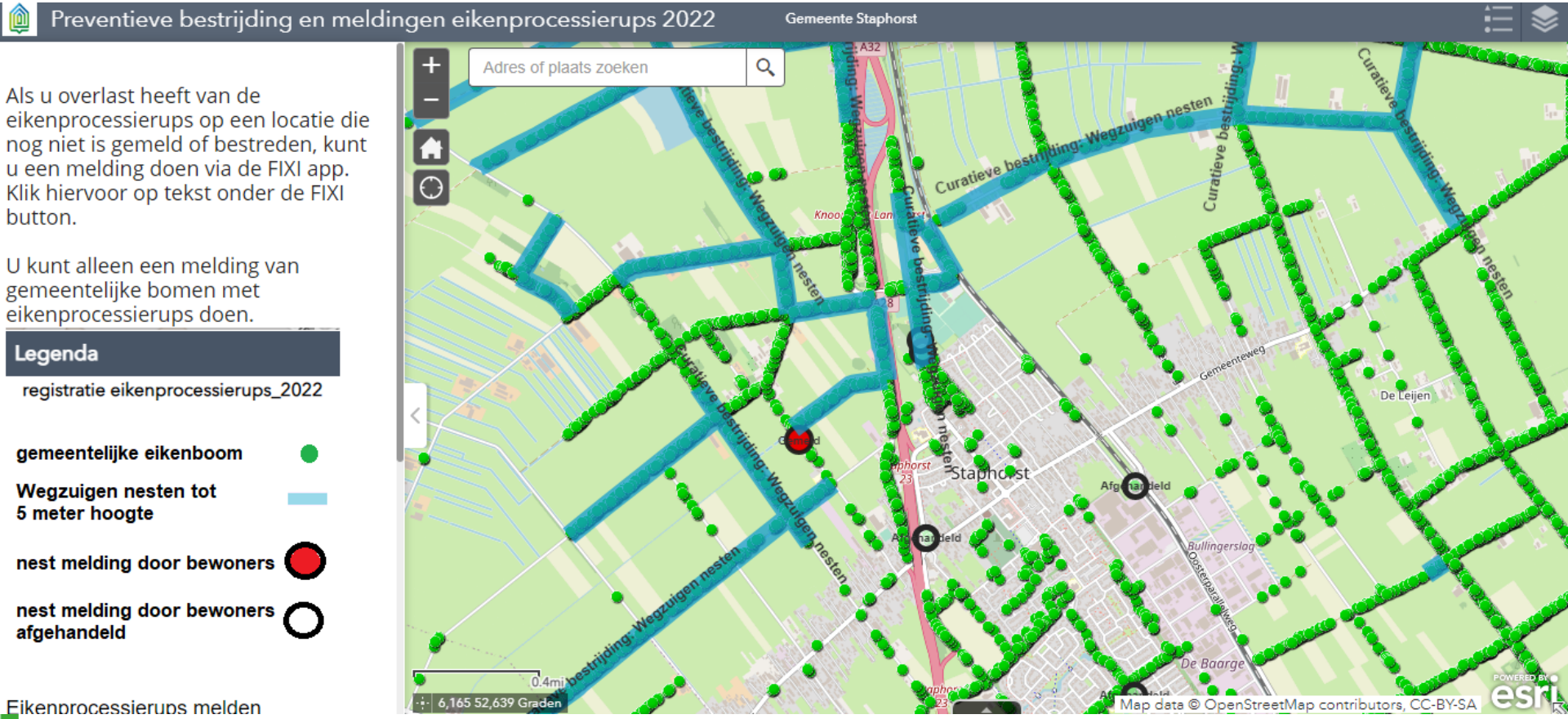
- https://www.staphorst.nl/eikenprocessierups

Interactieve **bestrijdingskaart** Gis

Overlast melden via **Fixi**

Interactieve bestrijdingskaart

https://www.staphorst.nl/eikenprocessierups

Aanpak beheersing EPR
Maatregelen

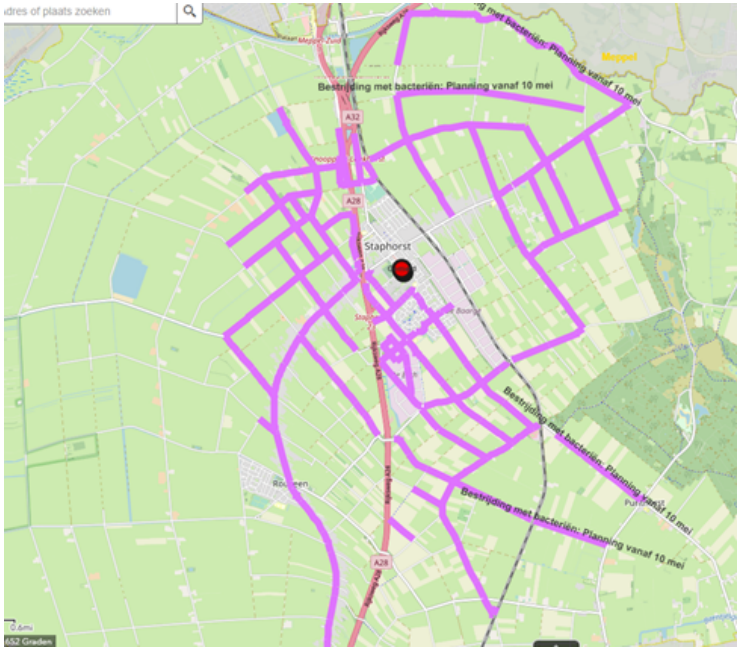
Preventief 60%

1. **Bespuiten** met bacteriën (biologisch middel Xentarie)
2. **Monitoring** met feromoonvallen
3. **Inventarisatie** op aanwezigheid EPR (zoekrondes)
4. **Bevorderen** van **natuurlijke vijanden** door
    - Inzet van **broedkisten**
    - **Leefgebied** verbeteren door:
        - (her)inrichting van **bermen**
        - Ecologische **beheer** van bermen
        - Gemeente breed inzetten op **biodiversiteit**

Curatief 40%

1. **Wegzuigen** van nesten

Aanpak beheersing EPR
Preventieve maatregelen

www.staphorst.nl/eikenprocessierups

Commicatie

Route zichtbaar voor bewoners op interactieve kaart

Bestrijding

Bespuiten met bacteriën Xentari

Aanpak beheersing EPR
Preventieve maatregelen

Monitoring

Feromoonvallen

Commicatie

nieuwsbericht

Aanpak beheersing EPR
Preventieve maatregelen

Bevorderen van natuurlijke vijanden

Inzet van **broedkisten**

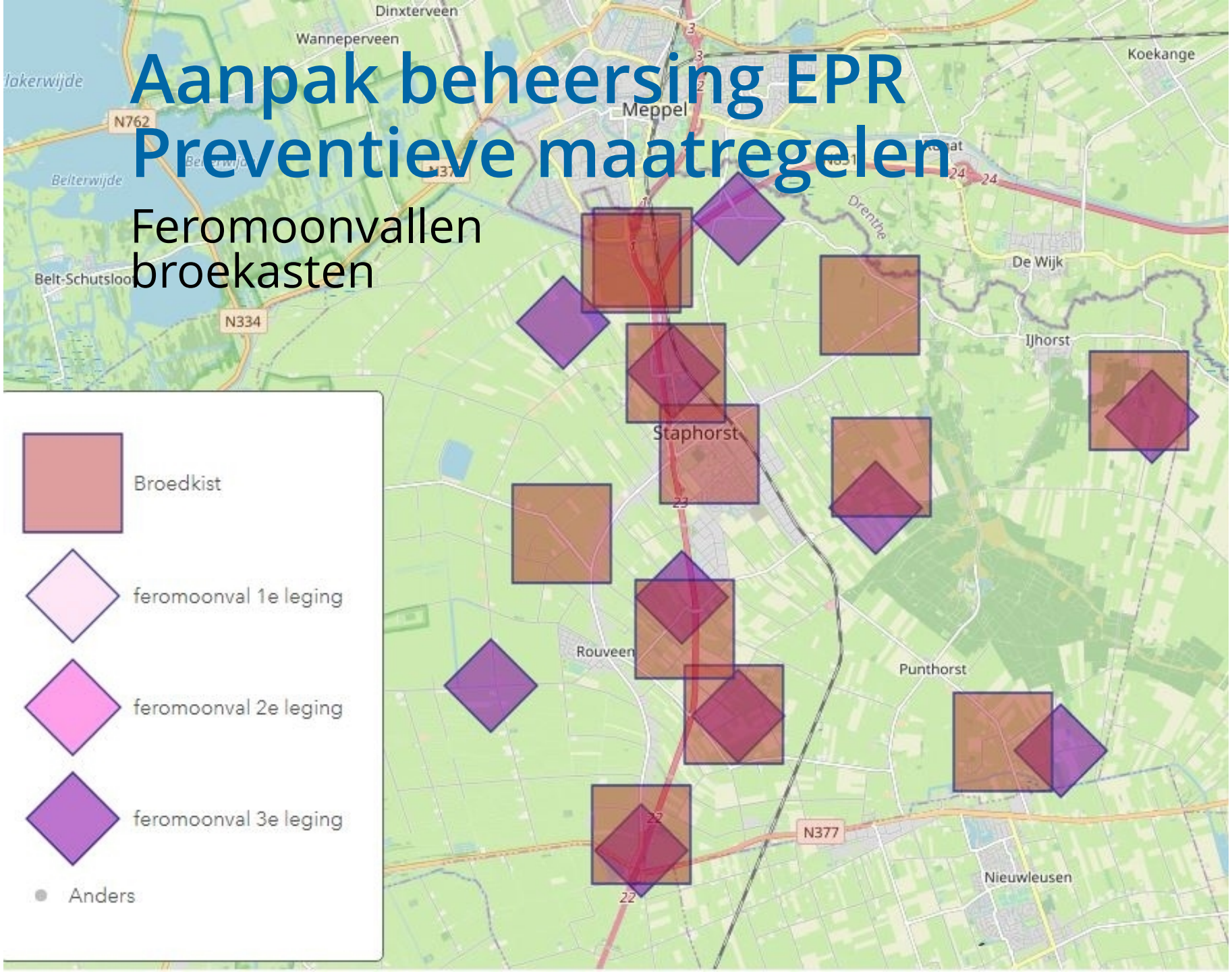
Commicatie

Nieuwsbericht

Ter plaatse

Aanpak beheersing EPR
Preventieve maatregelen

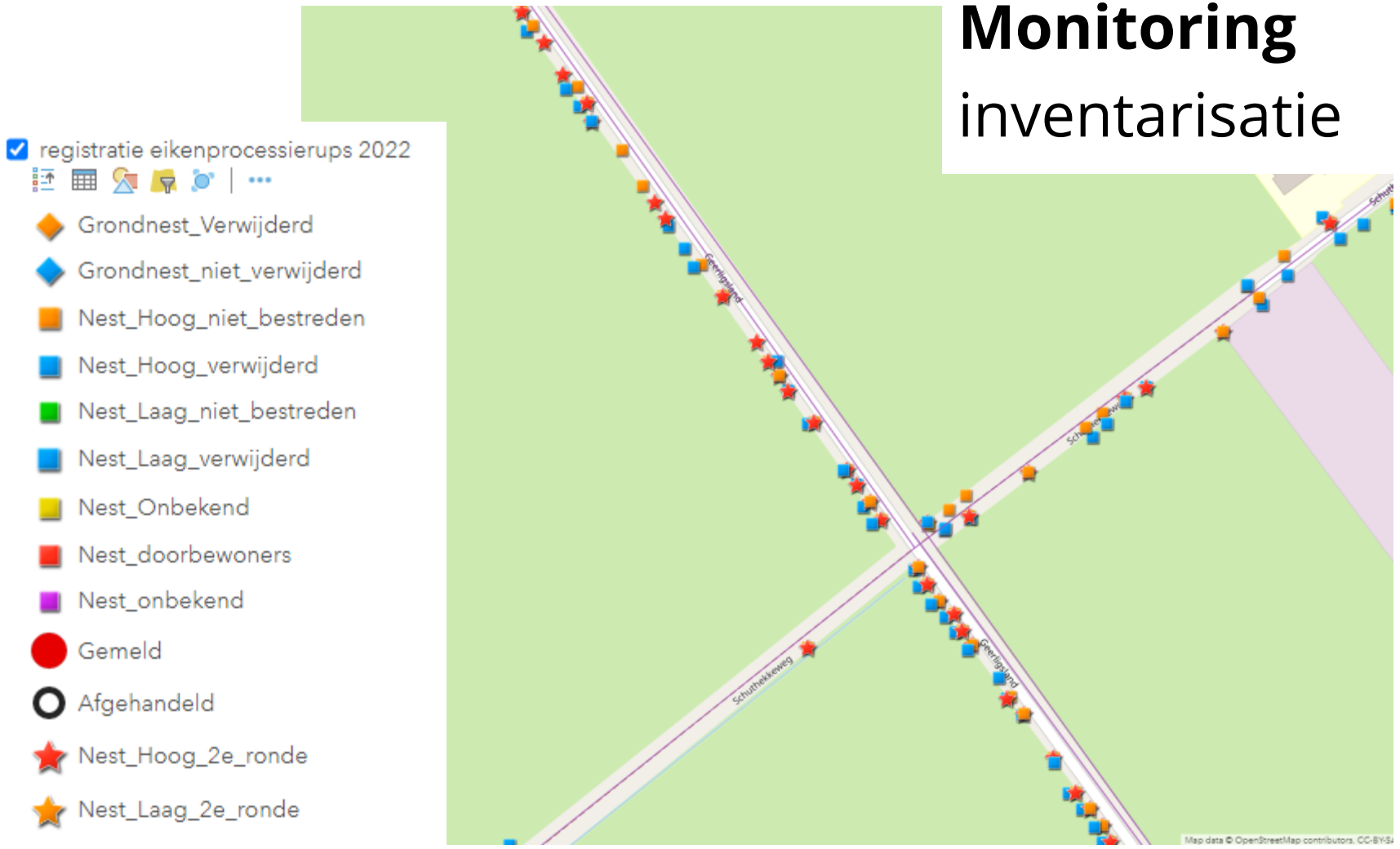
Feromoonvallen broekasten

Aanpak beheersing EPR
Preventieve maatregelen

Monitoring

inventarisatie

Aanpak beheersing EPR
Preventieve maatregelen

Bevorderen van natuurlijke vijanden

(her)inrichting van **bermen**

Gemeente breed inzetten op **biodiversiteit**

Beheersing Eikenprocessierups biodiversiteit!

Carcelia iliaca, bron: Nederlands soorten register

Zonder **natuurlijke vijanden** geen balans!

Richten op **beheersbare** populatie

Acceptabele gezondheidsrisico's

Beheersing Eikenprocessierups biodiversiteit!

Natuurlijke vijanden

Sluipvliegen
Sluipwespen

Vogels

Vleermuizen

Voedsel, water, beschutting

Beheersing Eikenprocessierups biodiversiteit!

https://youtu.be/5X-88eW0Ggk

Natuurlijke vijanden

Vogels

Vleermuizen

Woonplekken en voortplantingsplekken

Beheersing Eikenprocessierups biodiversiteit!

Gemeente breed inzetten op biodiversiteit

Aanpak beheersing EPR
Curatieve maatregelen

Wegzuigen van nesten

Beheersing EPR **2022** De cijfers

Eikenbestand Gemeente Staphorst	**15000**	**stuks**
Preventieve bestrijding		
Preventief behandelde met Xentari*	6781	st
Onbehandelde bomen	8219	st
Curatieve bestrijding		
Totaal besmette bomen	4454	st
Totaal bestreden bomen hoog	1038	st
Totaal bestreden bomen laag	826	st
rupsenafval afgevoerd	1300	kg
Broedkisten met geparasiteerde nesten	11	st
feromoonvallen	10	st
Gevangen vlinders	32	st
Bewoners brieven	608	st

***** Van de behandelde eiken zijn er **529** aangetroffen met rupsen **7.8%** van het totaal behandelde bomen.

Beheersing EPR 2022 **resultaten preventieve maatregelen**

Minder meldingen en klachten!

Bespuiten Xentari;

goede resultaten, duidelijk zichtbaar waar wel en waar niet is gespoten.

Alsnog besmette bomen minder dan 8%

Monitoring;

zoekrondes goed beeld van de plaagdruk, grondnesten.
feromoonvallen 1,2,3 leging

Bevorderen van **natuurlijke vijanden**

nog geen effecten zichtbaar op over langere termijn.

Bermen: ingezaaid en bollen geplant

Beheersing EPR 2022 **resultaat curatieve bestrijding**

Wegzuigen van nesten

Van 4454 bomen zijn 1864 van de nesten verwijderd, budget plafond 40%

Op locaties waar de overlast en het risico groot zijn

2590 bomen met nesten over.

Beheersing EPR 2022 **resultaat curatieve bestrijding**
Oude nesten

Oude nesten zijn een risico voor gezondheid en veiligheid bij;

- Preventieve bestrijding
- Snoeiwerkzaamheden
- Omwonenden

Overgebleven dichte nesten veroorzaken extra plaagdruk opvolgend jaar

Tijdig verwijderen van de nesten leidt tot **5x** minder rupsen in het daaropvolgend jaar. Advies van S. Hellingman

Beheersing EPR 2022 advies 2023 en verder

Advies.

De komende jaren de ingeslagen weg vervolgen maar ook

- Meer nesten verwijderen
- meer budget toekennen aan voor curatieve bestrijding
- Ook oude nesten te verwijderen
- Te werken aan een verbetering van de biodiversiteit
- Meer broedkasten en feromoonvallen inzetten
- Grondnesten behandelen met nematoden
- Meedoen met pilot lokmiddel schieten

Aanpak beheersing EPR 2023

Preventief

1. **Bespuiten** met bacteriën (biologisch middel Xentarie)
2. **Pilot** bestrijden met behulp van **grondnematoden***
3. **Pilot** bestrijden met behulp van een **paintball gun***
4. **Monitoring** d.m.v. feromoonvallen en nesten tellen
5. **Bevorderen** van **natuurlijke vijanden** door
    - Inzet van **broedkisten**
    - **Leefgebied** verbeteren door:
        - Meer biodiversiteit in **bermen** en **openbaar groen**
        - Ecologische **beheer** van bermen, verder uitwerken
        - Gemeente breed inzetten op **biodiversiteit**
            - **Samenwerken** met **wegbeheer/bermen**
            - **Samenwerken** met **klimaatadaptatie,** operatie steenbreek
            - **Samenwerken** met **duurzaamheid,** groene reststromen
            - **Inwoners** inspelen op **initiatieven** en **stimuleren** van **biodiversiteit** (communicatie campagne)

Curatief

1. Wegzuigen van meer nesten!!!

gemeente Staphorst

Eikenprocessierups bestrijden met een paintballgeweer, onderzoek

“Kogeltjes gevuld met lokmiddel schieten liefdesleven van mannetjesvlinder aan flarden” *uit: DvhN*

Onderzoekers schieten met een **paintballgeweer** een **lokmiddel** in de bomen. Daarin zitten feromonen die de **mannetjes van slag maken**.

Als gevolg daarvan gaan ze als vlinders niet meer paren met de vrouwtjes en komen er geen eitjes en dus geen nieuwe rupsen.

Pilot Eikenprocessierups bestrijden met grond-nematoden

Met een lans nematoden in de grond spuiten

Werking:
insect parasitaire **nematoden** tasten alleen eikenprocessie rupsen aan.

Grondnesten:
er zijn (nog) geen andere vlinders bekend die in de grond kruipen.

Effect **alleen** op eikenprocessierups